

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2008 rd

DEN GLOBALA MATKRISEN

Verksamhetsberättelse från Finlands delegation i Nordiska rådet 2007

Berättelse av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2007

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2007

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 mars 2008 verksamhetsberättelsen från Finlands delegation i Nordiska rådet 2007 (B 1/2008 rd), berättelsen av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2007 (B 3/2008 rd) och berättelsen från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2007 (B 8/2008 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Utlåtanden

De övriga fackutskotten bereddes tillfälle att yttra sig om verksamhetsberättelsen från Finlands delegation i Nordiska rådet 2007 och berättelsen från Finlands delegation i Europarådet om verksamheten i den parlamentariska församlingen 2007.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet och miljöutskottet har lämnat utlåtande. Utlåtandena (AjUU 11/2008 rd och MiUU 17/2008 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- riksdagsledamot, ordförande Jari Leppä och utskottsråd Carl Selenius, riksdagens jord- och skogsbruksutskott
- riksdagsledamot, ordförande Juha Rehula och utskottsråd Eila Mäkipää, riksdagens social- och hälsovårdsutskott
- riksdagsledamot, medlem Timo Kaunisto och utskottsråd Marja Ekroos, riksdagens miljöutskott
- riksdagsledamot, ordförande Paavo Arhinmäki och sekreterare Greta Lohiniva, Finlands delegation i Nordiska rådet

- riksdagsledamot, ordförande Ilkka Kanerva och sekreterare Gunilla Carlander, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling
- riksdagsledamot, ordförande Sinikka Hurskainen och sekreterare Gunilla Carlander, Finlands delegation i Europarådet
- utrikeshandels- och utvecklingsminister Paa-vo Väyrynen
- avdelningschef Ritva Koukku-Ronde och rådgivare Jussi Karakoski, utrikesministeriet
- överinspektör Aulikki Hulmi, jord- och skogsbruksministeriet
- ekonomisk expert Pentti Forsman, Finlands bank
- direktör Hannu Pelttari, Försörjningsberedskapscentralen
- enhetschef Ari Laaksonen, Meteorologiska institutet
- verkställande direktör Heikki Juutinen, Livsmedelsindustriförbundet rf
- direktör Olli-Pekka Väänänen, Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- ekonomisk expert Kalle Laaksonen, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut
- utvecklingspolitisk sekreterare Tytti Nahi, Servicecentralen för utvecklingssamarbete
- ombudsman Antti Pentikäinen, Kyrkans utlandshjälp
- programdirektör Inka Hetemäki, Finlands UNICEF-förening
- ombudsman Helena Laukko, Finlands FN-förbund
- chef för samhällsrelationer Sami Lahdensuo och regionchef Juha Virtanen, Finlands World Vision
- kontaktperson Johanna Liukkonen, FN:s utvecklingsprogram UNDP
- forstmästare Sampsa Kiianmaa, WWF — Världsnaturfonden.

Dessutom har ett skriftligt utlåtande lämnats av avdelningschef Ritva Koukku-Ronde, utrikesministeriets utvecklingspolitiska avdelning KEO-20.

En delegation från utskottet reste under beredningen av betänkandet till USA. Under besöket den 1—9 november 2008 träffade delegationen bl.a. representanter för FN:s sekretariat, Världsbanken och International Peace Institute IPI för att diskutera olika frågor kring matkrisen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Behandlingen av berättelserna från delegationerna sågs över 2006. I enlighet med talmanskonferensens beslut behandlar utskottet berättelserna från Finlands delegation i Nordiska rådet, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling och Finlands delegation i Europarådet i ett sammanhang. I betänkandet förbereder utskottet ett internationellt särskilt tema för debatt i plenum. På förslag från riksdagens forum för internationella frågor är årets debatttema den globala matkrisen. I föl var temat Östersjön och den nordliga dimensionen (UtUB 7/2007 rd) och året därförinnan migration och invandring (UtUB 10/2006 rd).

Orsakerna till matkrisen

Den stadiga nedgång i realpriserna på en lång rad jordbruksprodukter och livsmedel som pågått i trettio år stannade av 2006. Priserna på jordbruksprodukter gick brant uppåt under senare hälften av 2007 och steg till rekordnivå i början av 2008. Prisstegringen var särskilt kraftig för vete, majs, ris och mjölkprodukter. Världsmarknadspriset på jordbruksprodukter steg i snitt med 70 procent från hösten 2006 till februari 2008.

Den plötsliga och historiskt sett exceptionella prisstegringen på jordbruksprodukter ledde i synnerhet i de minst utvecklade länderna till att livsmedelsförsörjningen försvårades drastiskt. Med livsmedelsförsörjning avses människors

möjligheter och förutsättningar att tillgodose sitt dagliga näringsbehov. Livsmedelsförsörjning innebär tillgång till och tillträde till säker och trygg mat.

Den matkris som följde prisstegringen i spåren ledde till att antalet hungrande i världen ökade med 100 miljoner. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (Food and Agriculture Organization of the United Nations FAO) bedömer att 923 miljoner människor led av undernäring 2007.

Prisstegringen på livsmedel slår hårdast mot de minst utvecklade länderna som är sårbara på grund av sin låga inkomstnivå. De är nettoimportörer av livsmedel. Enligt FAO finns det 82 sådana länder 2008: 44 i Afrika och 25 i Asien. Till följd av den akuta matkrisen tvingas 40 procent av människorna i världen, alltså de som lever på mindre än 2 dollar per dag, att lägga ner mer än 70 procent av sina inkomster på mat. I de utvecklade länderna använder hushållen 10–20 procent av sina inkomster på mat.

I de fattigaste länderna är det de som redan nu far illa som drabbas hårdast av matkrisen, bl.a. barn, sjuka, äldre och gravida och ammande kvinnor. Livet har blivit ännu kärvare för dem som redan före matkrisen levde på humanitär hjälp. Till denna grupp hör t.ex. de fattiga i storstäder och människor i konfliktområden. Av dem som lever med ekonomiskt låg standard bor 75 procent på landbygden och majoriteten utgörs av småbrukare.

Många undersökningar bekräftar orsakerna till matkrisen i världen, men åsikterna om vilken betydelse de ska tillmätas går isär. Hur mycket varje enskild faktor bidragit till den akuta matkrisen varierar beroende på livsmedel och område. Men helt tydligt är att faktorerna bakom matkrisen har ett starkt samband med varandra.

Den samtidiga prisstegringen på olja och den fördjupade finansiella världskrisen bidrog till att det uppstod en matkris. Höga energipriser påverkade direkt jordbrukspriserna. De ledde till höjda priser på produktionsfaktorer såsom gödselmedel, bekämpningsmedel och bränslen och ökade förädlings- och transportkostnaderna.

Ogynnsamma väderförhållanden 2006 och 2007 i ett antal större producent- och exportländer har medverkat till matkrisen. Australien, exempelvis, drabbades under de sex senaste säsongerna tre gånger av torka, vilket ledde till att produktionen minskade med 50 procent 2006. Spannmålsutbudet i Nordamerika, Europa och Australien minskade 2006 på grund av väderförhållandena med mer än 60 miljoner ton. Prisstegringen kunde inte hejdas, eftersom säkerhetsupplagen hade minskats. Den ökade konsumtionen av livsmedel fick priserna att skjuta i höjden. Utvecklingsländerna hade inte lyckats utveckla sin egen jordbruksproduktion bl.a. för att deras marknader hade blivit avnämare för de utvecklade ländernas överproduktion.

En del av de åtgärder som sattes in för att avvärja matkrisen fördjupade de facto krisen. En restriktiv exportpolitik användes som motdrag mot de höjda priserna. Indien införde vissa exportförbud, Vietnam och Thailand exportrestriktioner för ris, Indonesien exportskatt på palmolja och Kazakstan exportförbud för vete. Syftet med skatterna och exportförbuden var att skydda den interna marknaden mot produktionsunderskott och prischocker på kort sikt. Men de ledde tvärtom till att läget på den internationella marknaden för jordbruksprodukter stramades åt ytterligare till skada i synnerhet för de importberoende utvecklingsländerna. Hårdast drabbade blir grannarna och närområdena till de länder som begränsat sin export. Restriktionerna har också begränsat den upphandling av humanitär hjälp som biståndsorganisationerna gör på de lokala marknaderna.

Bedömningen i vilken utsträckning biobränslena bidrog till de rekordhöga matpriserna våren 2008 varierar mycket. Framställningen av biobränslen ur livsmedelsgrödor påverkar matpriset när viktiga råvaror försvinner från marknaden. Som exempel kan tas rypsskörden i Europa som till 60 procent förädlades till bränsle 2007. Till en tank biobränsle utvunnet ur majs går det åt lika mycket majs som en människa äter under ett år. Användningen av livsmedelsgrödor som biobränsle leder till en allt starkare koppling mellan livsmedelspriser och priset på fossila

bränslen och kan öka prisfluktuationerna på livsmedel och spekulationerna i livsmedelspriser med sannolika negativa följor för utvecklingsländernas livsmedelsproduktion (FAO 2008 Study on the State of Food and Agriculture).

Också oron på de finansiella marknaderna bedöms ha bidragit till matkrisen. Råvarupriserna började stiga när investerarna i stället för aktier satsade på livsmedelsterminer. Vilka effekter prisspekulationerna de facto hade råder det delade meningar om.

Ett mångfacetterat problem

Världens folkmängd beräknas öka till ca 9,5 miljarder före 2050 (2 miljarder 1927, 3 miljarder 1961, 6,7 miljarder 2008). För att den ökande befolkningen ska ha mat att tillgå, måste livsmedelsproduktionen enligt FAO fördubblas fram till 2050. Att utplåna extrem fattigdom och hunger står som första punkt på listan över FN:s millenniemål från 2000 (Millennium Development Goal, MDG). Konkret innebär det att den andel av befolkningen som lider av hungersnöd ska halveras fram till 2015.

Mot bakgrund av målet att halvera andelen människor som lever i extrem fattigdom och hunger har den häftiga prisstegringen på livsmedel 2006—2008 utgjort ett allvarligt bakslag. Den snabbt förvärrade situationen på matfronten ledde i januari—maj 2008 till upplopp i nästan 40 länder i Afrika, Asien och Latinamerika. På Haiti föll landets regering 2008 till följd av livsmedelsupplopp.

Relativt sett har svältsituationen förbättrats i världen från 1960-talet, då ungefär en tredjedel av jordens befolkning led av ständig hungersnöd. Däremot har den absoluta mängden svältande inte minskat i avgörande grad beroende på att befolkningen ökat till det dubbla. Trots att fattigdomen minskat under de senaste årtiondena lever minst 1,4 miljarder människor fortsatt under fattigdomsgränsen.

Den utbredda fattigdomen med åtföljande hungersnöd leder lätt till en ond cirkel som på sikt får katastrofala följder. Den fysiska och psykiska utvecklingen kan komma av sig hos under-

närda barn och barnen tappar möjligheterna till ett normalt liv, utbildning och arbete. Också om barnen börjar få mat normalt, försvinner sviterna av undernäring inte omedelbart. För att få tillräckligt med mat kan barnen inte gå i skola utan måste arbeta eller tigga. Skolmöjligheterna stängs först för flickor. Det finns ett tydligt samband mellan utbildning för flickor och minskad fattigdom, svält, barndödlighet, mödradödlighet och sjukdomsfrekvens.

Krisfaktorer i ett längre tidsperspektiv

Det krävs övergripande och långsiktiga insatser av det internationella samfundet om det ska lyckas klara av det mångfacetterade problemet att halvera antalet hungrande, som i dag uppgår till närapå en miljard, fram till 2015. Enligt sakkunniga som utskottet hört finns det en rad faktorer som en bit framåt i tiden i samverkan kan hota tillgången till livsmedel. Till detta vill utskottet konstatera att den globala matkrisen är en politisk, ekonomisk och miljömässig fråga som kräver simultana, samordnade insatser på flera fronter.

Efterfrågan på livsmedel kommer under de närmaste årtiondena att öka i takt med befolkningstillväxten. Man tror att folkökningen kommer att avta efter 2050. Men i och med att barnens och ungdomarnas relativa andel har ökat snabbt i utvecklingsländerna har det redan uppstått en demografisk puckel. Därför krävs det hela tiden fler insatser för att nå de utvecklingspolitiska millenniemålen och värna de redan uppnådda målen.

Ett annat viktigt element i befolkningstillväxten är åldersboomen. Antalet åldringar förutspås mer än fyrfaldigas i utvecklingsländerna före 2050. Det råder stora skillnader mellan utvecklingsländerna när det gäller hur befolkningen åldras. I de minst utvecklade länderna beräknas medianåldern öka från 18 år 2000 till endast 26 år 2050. De mindre utvecklade länderna som helhet kan däremot vänta sig en höjning från 24 till 35 år. Asien och Latinamerika har den snabbaste åldringstakten och andelen äldre personer kommer att uppgå till 20—25 procent 2050, medan t.ex. Afrika söder om Sahara, där man

fortsätter att brottas med hiv/aidsepidemin samt ekonomiska och sociala problem, förväntas uppnå halva den nivån (KOM/2002/0143 slutlig).

Urbaniseringsprocessen har nära samband med befolkningstillväxten och den demografiska utvecklingen. Enligt en undersökning gjord av FN bodde 2007 varannan människa i världen i städer och 2050 är procenten redan uppe i ca 70. Trots att ungefär 75 procent av dem som lever i extrem fattigdom bor på landsbygden, är det de fattiga, helt marknadsberoende stadsborna som prisstegringarna slår hårdast mot. I flera fattiga länder har prisstegringen på livsmedel redan resulterat i politiska oroligheter och våld. Kraftiga prissvängningar i fråga om livsmedel i kombination med t.ex. flyktingkap, migration eller naturkatastrofer utgör ett hot mot stabiliteten och säkerheten i politiskt instabila länder som håller på att återhämta sig efter konflikter.

Efterhand som folk fått mer pengar att röra sig med har efterfrågan och konsumtionen allt mer inriktats på kött- och mjölkprodukter. Så har även skett i länder med signifikans för livsmedelsläget i världen, t.ex. Kina och Indien. Kina har blivit världens ledande producent av svinkött men tvingas importera soja för att kunna upprätthålla produktionen. Trots att betesboskap inte direkt lär konkurrera med växtodling om lämpliga arealer, är de investeringar som behövs för att producera ett kilo kött eller en liter mjölk sannolikt större än de som behövs för att producera ett kilo spannmål eller ris. Konsumtionsvanorna har också påverkats av att fiskfångsterna minskat inom många havsområden till följd av det så vanliga överfisket.

Klimatförändringen och de åtföljande, svår-förutsebara konsekvenserna för jordbruksproduktionens villkor kommer att sätta sina spår i världens livsmedelsförsörjning under de närmaste årtiondena. Insatserna mot klimatförändringen, såsom framställningen av växtbaserade biobränslen påverkar direkt livsmedelsförsörjningen. Den uppodlade arealen uppgår till ca 1 500 miljoner hektar i världen och minskar per capita ju mer befolkningen växer. Eftersom odlingsarealen relativt sett minskar borde hektarskördarna i stället öka. Klimatförändringen

kommer sannolikt att minska skördarna kring ekvatorn på grund av högre temperaturer, torka, eventuella stigande havsnivåer och allt frekventare extrema väderfenomen.

Klimatförändringen tar sig olika uttryck i olika delar av världen. Exempelvis i Afrika, som förväntas ha ca 2 miljarder invånare 2050, kan förändringarna i klimatet få dramatiska konsekvenser. De kan leda till att människor i stora skaror flyttar från fattiga till rikare länder, från kuster och floddeltan till högläntare områden onåbara för det stigande havet, att biodiversitet försvinner och att tillgången till rent vatten och odlingsbar mark minskar.

Prisutvecklingen för olja hör också till de faktorer som påverkar den globala livsmedelssituationen. Enligt färsk prognos kommer oljepriset att stiga på nytt efter 2010. IEA (International Energy Agency) förutspår att oljan kommer att kosta 200 dollar per fat 2030 mot mindre än 60 dollar i dag.

Matkrisen dikteras av långsiktiga politiska beslut som lett till ensidig jordbruksproduktion, beroende av de internationella marknaderna, försvagad produktionskapacitet hos de lokala småbrukarna och minskad produktion. Det har blivit svårare för de fattiga utvecklingsländerna att vara flexibla och anpassa sig till prisstegringen med den produktion och de förråd de har.

Såväl de offentliga som de privata jordbruksinvesteringarna har minskat kännbart i utvecklingsländerna. Av den ODA-berättigade biståndsfinansieringen avsattes ännu så sent som på 1980-talet ca 20 procent för jordbruk, men 2007 fick jordbruket bara ca tre procent. Likaså har utvecklingsländernas egna investeringar i jordbruk och landsbygdens utveckling minskat, delvis för att de råd och villkor angående politiken för balansering av statsfinanserna som de internationella finansinstituten utfärdat i samband med lån och låneeftergifter fått länderna att skära ner sina stöd till jordbruksproduktionen. En större produktivitet inom jordbruket och en ökad jordbruksproduktion särskilt i livsmedelsproducerande länder med låg inkomstnivå erbjuder en strukturellt hållbart dellösning för en bättre livsmedelsförsörjning på det globala planet.

Internationella insatser för hantering av matkrisen

Det internationella samfundet uppfattade relativt snabbt att matkrisen var något utöver det vanliga och drog upp riktlinjer för sina insatser. Man konstaterade att det behövs kortvariga insatser för att få fram humanitär hjälp för att åtgärda krisen. På medellång och lång sikt försöker man stärka livsmedelsförsörjningen genom att förbättra avkastningen från jordbruket och sanera marknaden.

För att säkra att insatserna är övergripande och konsekventa tillsatte FN i april 2008 en högnivågrupp under generalsekretare Ban Ki-moon (Task Force on the Global Food Crisis, HLTF). Gruppen fungerar som topporganisation för insatserna mot matkrisen. I gruppen ingår FN-organ, -program och -fonder, Bretton Woods-institutionerna och ledande experter från FN och andra organisationer. Gruppen har till dags dato sammanträtt fem gånger.

FN konstaterade redan i en tidig fas av krisen att det nödvändigtvis behövs ett övergripande handlingsprogram (Comprehensive Framework for Action, CFA). I CFA anges sida vid sida de åtgärder som omedelbart behöver riktas till de mest utsatta människogrupperna och med vars hjälp man på sikt bygger upp en global livsmedelsförsörjning.

EU har i sitt eget partnerskapsinitiativ (Global Partnership for Agriculture and Food) förbundit sig att agera inom ramen för CFA. EU:s strategi är att minska de negativa effekterna av prisstegringen på livsmedel för de fattigaste i utvecklingsländerna och samtidigt uppmuntra odlarna där att öka jordbruksproduktionen. EU fokuserar på tre frågor i sin strategi, nämligen humanitärt bistånd, sociala skyddsnät och program samt ökad jordbruksproduktion, och avser genomföra dessa med hjälp av strategier och insatser på kort, medellång och lång sikt.

Utskottet vill poängtera hur viktig FN:s samordnande roll är när det gäller att avhjälpa matkrisen och planera insatserna.

Omedelbara insatser

Pengar för att akut kunna hjälpa människor som lider av hungersnöd är vad som behövs här och nu. Världsmarknadspriset på vete, majs och ris har visserligen kommit ned från toppnoteringen i juni 2008, men ligger fortfarande högt sett ur ett lokalt perspektiv. FAO-mötet i Rom i juni 2008 lovade hjälpa de länder som drabbats av matkrisen med 12,3 miljarder USD. Av denna summa fanns endast något över en miljard USD att tillgå i oktober 2008. Enligt FN:s bedömningar skulle det behövas 25–40 miljarder USD 2008 och 2009 för att åtgärda matkrisen.

EU har beviljat 500 miljoner euro för 2008 som ska användas för snabba insatser. För humanitärt livsmedelsbistånd har EU för i år avsatt 283 miljoner euro, av vilket 60 miljoner euro är avsett för att kompensera de höga matpriserna. Kommissionen har lagt ett förslag om att den summa på 1 miljard euro som ursprungligen var avsedd för EU:s jordbruksstöd men som på grund av de stegrade världsmarknadspriserna inte kommer att användas 2008–2009 ska flyttas över från rubrik 2 (jordbruk) i EU:s finansieringsram till rubrik 4 (EU som global partner) genom en s.k. matkrisförordning (KOM(2008) 450/5). Frågan hur förordningen ska finansieras diskuteras fortfarande.

FOA har lanserat ett finansieringsinitiativ för att stödja småskaliga jordbrukare (Initiative on Soaring Food Prices, ISFP). Initiativet beräknas kosta 1,7 miljarder USD. Initiativet syftar bl.a. till att förse småbrukarna med utsäde, konstgödsel och vatten parat med goda råd om teknik och metoder inför den förestående skördesäsongen. Internationella jordbruksutvecklingsfonden (IFAD) har omdirigerat 200 miljoner USD från sin budget till fattiga odlare.

Flera andra organisationer har kommit med idéer om hur jordbruksproduktionen snabbt kunde fås att öka. Exempelvis håller Världsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB) och Interamerikanska utvecklingsbanken (IADB) på att arbeta fram en kanal för s.k. snabb finansiering för att trygga de kommande skördarna och bygga upp skyddsnät. Asiatiska utvecklingsbanken (ADB) har avsatt 500 miljoner USD som di-

rekt budgetstöd till de mest utsatta områdena i Asien och ökar 2009 års medel för jordbrukets och landsbygdens utveckling till 2 miljarder USD. Med tanke på att de lokala småbrukarna spelar den största rollen i bekämpningen av matkrisen, är det viktigt att också Finland via sina utvecklingsanslag stöder initiativ av detta slag, menar utskottet. Det krävs också privata insatser för att akuta internationella kriser ska kunna åtgärdas, påpekar utskottet.

Prisstegringen på livsmedel har gjort att FN:s världslivsmedelsprogram (WFP) är i behov av ett stort penningtillskott. WFP har gått ut med en vädjan om 755 miljoner USD, som räcker till att täcka de ökade kostnaderna för pågående nöd- och utvecklingsprogram 2008. Pengar har strömmat till från flera håll och täcker med god marginal behovet (1 200 miljoner USD). EU har sammantaget bidragit med närapå 700 miljoner euro.

Organisationerna (WFP och Världsbanken) har program för att stärka sådana befintliga skyddsnät i partnerskapsländerna som bäst borgar för att hjälpen når fram. För att hjälpen ska nå fram behövs vid sidan av de stora organisationerna de otaliga mindre fristående organisationer och deras nätverk som genom enträget arbete skapat fungerande strukturer för samarbete på det lokala planet.

Enligt FN-uppgifter dör dagligen 25 000 människor av svält och svältrelaterade orsaker, av dem 10 000 barn. FN:s handlingsplan CFA upptar bl.a. hjälp i form av mat och näring som primära insatser. Terapeutisk mat med hög protein- och energihalt som är färdig att använda (RUFT, ready to use therapeutic food) används numera allt oftare för att behandla undernäring. Traditionella matpaket, kontanter, bankcheckar och förmånskuponger delas också ut som hjälp. Biståndsorganisationerna försöker i görligaste utsträckning använda sig av förnödenheter från lokala producenter och marknader i sin hjälpverksamhet.

Utskottet instämmer med dem som anser att kampen mot matkrisen kräver att småbrukarna och kvinnorna får en starkare ställning. Politiken förändras inte vare sig nationellt eller inter-

nationellt, om inte de lokala aktörerna, kvinnorna inbegripna, får medverka och bli hörda.

Utskottet vill påminna om Finlands internationella skyldighet att bidra med hjälp till dem som drabbats av matkrisen. För det behövs ett rejält större anslag för utvecklingssamarbete. De insatser som bekostas med anslaget måste räcka till för att täcka de akuta behoven hos offren för matkrisen.

Långsiktiga insatser

En lång rad organisationer, t.ex. internationella finansinstitut (Världsbanken, IADB, AfDB, ADB och IFAD), bilaterala hjälpare och EU har föreslagit en substantiell höjning av långivningen och penninghjälpen till jordbrukssektorn. Afrika ges högsta prioritet i finansieringen.

De internationella instituten ger ut pengar särskilt för att utveckla basinfrastrukturen, jordbrukstekniken, skyddsnäten och den privata sektorn. Konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning (CGIAR) är redo att satsa rejält mer på forskningen för ett mer produktivt jordbruk.

Världsbanken har lagt fram ett fondinitiativ till en ny plan för global matpolitik (New Deal for a Global Food Policy) och lanserat ett särskilt matkrisprogram (Global Food Crisis Response Program, GFRP). Det är också viktigt att samförstånd nås under Världshandelsorganisationen WTO:s Doharunda om modaliteterna för förhandlingarna om jordbruks- och industritul- lar. Dohaförhandlingarna bör helst leda till en lösning utifrån vilken den globala livsmedelsförsörjningen kan stärkas.

Mycket av det som görs för att förebygga internationella konflikter, för krishantering och för fredsbyggande i syfte att upprätthålla fred och stabilitet i sårbara stater kan också spela en stor roll när man ska hantera och förebygga de negativa konsekvenserna av matkrisen. Även EU bidrar till de ovannämnda insatserna. Utskottet vill poängtera att mått och steg som vidtas för att stärka demokratin på sikt också leder till bättre livsmedelsförsörjning. Av erfarenhet vet man att demokratiska regeringar känner an-

svar för medborgarna i landet och är angelägnare att tillgodose deras rätt till mat.

Det är angeläget att insatserna på lång sikt fokuseras på småbrukarna i de minst utvecklade länderna, menar utskottet. Förutom att ge ekonomisk och teknisk hjälp är det ytterst viktigt att stödja jordreformen. På landsbygden har de stegrade priserna på mark lett till markspekulation, vilket resulterat i att arrendatorer, ursprungsfolk och nomader förlorat rätten till sin odlingsmark. I flertalet utvecklingsländer är det fortfarande mycket sällsynt att kvinnor får äga jord trots att ansvaret för matens väg från åkern till bordet för det mesta vilar på kvinnorna. För att råda bot på dessa problem krävs det arbete och åter arbete.

Utskottet vill lyfta fram utbildningen som ett instrument att använda på medellång och lång sikt. Utbildning öppnar för alternativ och ger människor möjlighet att klara sig ur svåra situationer, dvs. undvika svält. Likaså hjälper utbildning människor att göra bättre val, alltså äta själv och ge barnen hälsosammare mat, när läget är penibelt för alla, oavsett om de har eller saknar utbildning. Dessutom finns det studier som visar att utbildningen hör till de faktorer som bromsar upp befolkningstillväxten.

Livsmedelsförsörjningen kan inte stärkas utan konsekventa tag

Matkrisen utgör ett av elementen i en mångfasetterad kris, som FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon benämner en "trippelkris". Det finns ett starkt samspel mellan krisens beståndsdelar, matkrisen, utvecklingskrisen och klimatförändringen. Det går inte att lösa mångfasetterade kriser liksom trippelkrisen utan konsekventa tvärpolitiska åtgärder och ett holistiskt angreppssätt som i görligaste mån tar hänsyn till alla indirekta och direkta konsekvenser som varje enskild åtgärd kan få. Mångfasetterade kriser kan hanteras bara genom nära samverkan mellan stater, internationella organisationer, företagsvärlden och det civila samhället.

Utskottet framhåller att rätten till tillräckligt med mat är en integrerad del av de grundläggande

och mänskliga rättigheterna. Till följd av den koppling som råder mellan mänskliga rättigheter, utveckling och säkerhet utgör den globala matkrisen ett hot inte bara mot miljoner människors rätt till adekvat mat utan också mot andra mänskliga rättigheter. Enligt utskottets mening bör koherensprincipen tillämpas på trippelkrisen i dess helhet.

Människorättsdimensionen

Rätten till mat är en av de viktigaste mänskliga rättigheterna, ett faktum som erkänts internationellt. Den nämns i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och i FN-konventionen från 1966 om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. År 1996 antog det internationella samfundet Romförklaringen där det slogs fast att alla ska ha tillgång till hälsosamma, säkra och näringsrika livsmedel. I samma sammanhang åtog sig staterna att halvera antalet svältande och undernärda människor senast 2015. Åtagandet i fråga om millenniemålen bekräftades på millennietoppmötet 2000, på uppföljningsmötet 2005 och senast under FN:s generalförsamling hösten 2008.

Frågan om rätten till mat har varit starkt framme i världsdebatten om matkrisen. Inom FN har man pläderat för att de mänskliga rättigheterna inte bara ska ses som skyldigheter för enskilda stater utan som skyldigheter som ska uppfyllas genom internationell dialog och samverkan. FN:s råd för de mänskliga rättigheterna ordnade en särskild session kring temat den 22 maj 2008. Kuba har visat initiativkraft och satt upp ett förslag till en resolution om rätt till mat. Tyskland kommer att arrangera ett högnivåmöte om rätten till mat i Berlin i december.

När det gäller att förbättra livsmedelsförsörjningen vill utskottet betona människorättsdimensionen. Utskottet lyfter fram FN-resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och Finlands hithörande nationella handlingsplan, som utgår från att de mänskliga rättigheterna är odelbara och gäller för alla. Det är viktigt att arbeta inte bara för kvinnors och flickors ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter utan i lika hög grad för deras medborgerliga och politiska

rättigheter, eftersom den ena rättigheten ger den andra.

Den utvecklingspolitiska dimensionen

Utvecklingen av landsbygden har blivit det viktigaste insatsområdet för utvecklingspolitiken. Landsbygdspolitikerna spelar en viktig roll för en hållbar användning av förnybara naturtillgångar, för kampen mot klimatförändringen och för tryggheten av livsmedelsförsörjningen. Det är uttryckligen de fattigaste och mest sårbara befolkningsgrupperna som vinner mest om landsbygden utvecklas. Då man vill minska fattigdomen är det viktigt att minnas att effekterna inte stannar vid landsbygdens invånare utan sprider sig vidare när landsbygden och jordbruket utvecklas. En ökad jordbruksproduktion minskar fattigdomen genom att stabilisera och sänka priserna på livsmedel, erbjuda landsborna jobb, öka efterfrågan på produkter och tjänster och fungera som allmän ekonomisk verksamhetsmotor. Utskottet framhåller att det går lättare att hållbart minska fattigdomen i utvecklingsländerna om jordbruksproduktionen får att öka.

Det krävs målmedvetna insatser för att höja jordbruksproduktionen. Den snabba prisstegringen på livsmedel har inte fått samma effekter i alla länder eller för alla människor. Uppgifter som biståndsorganisationen Oxfam samlat in visar t.ex. att jordbrukssektorn i bara ett fåtal utvecklingsländer vunnit på prisstegringen. De som främst gynnas är rika jordbruksexporterande länder och stora livsmedel- och jordbruksföretag. Prisstegringen har snarare lett till att invånarna på landsbygden nu är sämre självförsörjande på livsmedel och att andelen producenter som får sina varor till försäljning minskat (Double-Edged Prices, Oxfam Briefing Paper 121, 2008).

Det räcker inte med de stegrade livsmedelspriserna, utan landsborna och jordbruksproducenterna i utvecklingsländerna har också drabbats av höjda produktionskostnader. Priset på gödsel, växtskyddsmedel och bekämpningsmedel har stigit snabbt särskilt för att oljepriset stigit så snabbt. Producentpriserna har inte ökat så

mycket att det skulle ha kompenserat den höjda kostnadsnivån. Småbrukarna i utvecklingsländerna lever under instabila villkor bl.a. för att finansieringsmöjligheterna är dåliga, för att det finns vissa risker förknippade med naturförhållandena, för att markägandet är oreglerat och för att det brister i infrastrukturen, utbildningen och hälso- och sjukvården.

De beskrivna problemen drabbar särskilt tungt kvinnliga producenter vars insatser väger tungt särskilt i det afrikanska jordbruket. Det är kvinnorna som producerar, förädlar, säljer och köper jordbruksprodukter och ser till att de kommer hem men som i övrigt står socialt mycket lägre än männen. Prisstegringen på livsmedel slår extra hårt mot fattiga kvinnor och flickor på landsbygden. Kvinnor har svårt att komma över odlingsmark, deras lotter är i snitt 20–35 procent mindre än männens och ofta är jordmånen sämre och ger mindre skörd. Vanligen är det svårare för kvinnor än för män att få utbildning, rådgivning och krediter. Den pågående finansmarknadskrisen och ekonomiska krisen i världen kommer i en nära framtid att ge biståndsländerna sämre ekonomi och göra det svårt för dem att genomföra sina internationella biståndsåtaganden. Den ekonomiska krisen har gjort att det inte är särskilt lätt för utvecklingsländerna att investera i jordbruk och landsbygdsutveckling, något som är A och O för att livsmedelsförsörjningen ska kunna förbättras hållbart.

Utvecklingsländerna och biståndsgivarna kom i Parisdeklarationen 2005 överens om de gemensamma mål och metoder som ska få utvecklingssamarbetet att generera bättre resultat. Genom att parterna uttalat sitt engagemang för ett intensifierat samarbete och samordnade förfaranden har utvecklingssamarbetet fått en ny arkitektur. Trenden har allt mer gått från enskilda projekt till samprojekt som bereds lokalt inom den offentliga förvaltningen under ledning av respektive partnerskapsregeringar. Dessutom håller sig biståndsgivarna till en överenskommen arbetsfördelning i mottagarlandet där var och en ansvarar för en viss sektor.

Den jordbrukspolitiska dimensionen

Om man vill komma till rätta med matkrisen, måste den totala livsmedelsproduktionen i världen ökas. Utskottet hänvisar till utfrågade experter som påpekade att målet med EU:s jordbrukspolitik är att sänka produktionen. Till följd av alla ändringar som gjorts har det blivit svårare att bedriva lönsam produktion i ogynnsamma förhållanden. När EU:s jordbrukspolitik ses över bör hänsyn tas till livsmedelsförsörjningen och till en bibehållen lokal produktion. EU kommer att höja sitt stöd till jordbruk och landsbygdsutveckling med ca 3,4 miljarder euro under de sex följande åren.

Störningar i livsmedelsproduktionen kan, oavsett vilken orsaken är, få konsekvenser för livsmedelsförsörjningen inte bara i utvecklingsländer utan också i utvecklade länder. "Just in time"-tänkandet som allt mer vinner insteg i lagringspolitiken kan tillfälligt försämra tillgången till livsmedel också i de mest utvecklade samhällena. Försörjningsberedskapen, väletablerad i Finland, kan vara ett sätt att förbättra livsmedelsförsörjningen och undvika pristoppar. Försörjningsberedskapen bygger på lagring av spannmål och råvaror. Genom att komma överens om målen för hur mycket som ska lagras kan man styra utbudet och efterfrågan på marknaden på sikt, vilket samtidigt balanserar upp plötsliga förändringar. Utskottet konstaterar att säkerhetsupplagringen är en kostnadsfaktor i livsmedelskedjan, men betonar att försörjningsberedskapen ger staten möjlighet att förse medborgarna med säkra livsmedel också i händelse av tillbud.

Avkastningen per hektar måste öka, om man vill att jordbruksproduktionen ska växa. Målet för produktionen bör vara mer, bättre och överallt. Men för att målet ska nås behövs det dels ny teknik och nya odlingssorter, dels odlingsmetoder som ger upphov till minsta möjliga negativa miljöeffekter och som hjälper till att uppnå målet för en hållbar utveckling. Genteknologin öppnar nya möjligheter men kräver forskning och noggrann övervakning för att eventuella risker ska elimineras.

Den miljöpolitiska dimensionen

Klimatförändringen har bidragit starkt till den globala matkrisen. Syftet med FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UN Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) är att förhindra orsakerna till klimatförändringar och därmed indirekt förbättra livsmedelsförsörjningen. Utskottet påpekar att man genom utveckling av jordbruket kan bromsa klimatförändringarna. En metod är att ta fram lösningar som binder koldioxid och kväve.

FN:s kommission för hållbar utveckling (UN Commission for Sustainable Development, CSD) har aktivt diskuterat den globala matkrisen. Ett särskilt problem med tanke på en hållbar utveckling är att användningen av biobränslen har ökat så kraftigt. Experter som utskottet hört anser att klimatförändringen kan dämpas, beroendet av fossila bränslen minskas och arbetstillfällena öppnas, om denna utveckling hanteras på ett hållbart sätt. Men i och med att användningen av biobränslen ökar, finns det risk för att konkurrensen om den mark som används för matproduktion skärps och utvecklingen går snett för markanvändningens del i det fall att odlingsmark röjs exempelvis i regnskogarna.

Konventionen om biologisk mångfald (UN Convention on Biological Diversity, CBD) är vid sidan av klimatavtalet den viktigaste konventionen om naturskydd. Den anger principerna för hur de avtals slutande parterna ska skydda den biologiska mångfalden och använda naturresurser. Den hjälper utvecklingsländerna att identifiera biodiversiteten inom sitt territorium och ordna med förvaltning och skydd. Ett av konventionens syften är att ge utvecklingsländerna större beredskap att använda sina naturresurser på ett hållbart sätt. Konventionen erbjuder ramar för att diskutera biodiversiteten inom jordbruket och biodiversiteten när det gäller biobränslen.

Den handelspolitiska dimensionen

Utvecklingsländerna behöver en egen jordbrukspolitik som siktar mot ökad produktion och en obruten livsmedelskedja och ett gynnsammare internationellt klimat för att jordbruksproduktionen ska fås att öka där. Matkrisen hänger nära

samman med världshandelspolitiken och handelspolitiska åtgärder på det nationella planet. Den kan alltså lindras på medellång och lång sikt genom handelspolitiska åtgärder.

Utskottet påpekar att det avtal som WTO:s Doharunda eventuellt resulterar i gör det möjligt att slopa handelssnedvridande stöd och sänka tullar samt skapa nya marknader för konkurrenskraftiga produkter från utvecklingsländer. På sikt måste livsmedelsproduktionen i utvecklingsländerna fås att öka och bli allsidigare, och på den punkten kommer Aid for Trade-initiativet väl till pass. EU använder sig av bl.a. ekonomiska partnerskapsavtal (EPA) för att stödja utvecklingsländernas regionala integrering.

Slutsatser

Matförsörjningen i världen är en knäckfråga som i grunden bottnar i det faktum att alla problem är koncentrerade till utvecklingsländerna — befolkningstillväxten, hungern, den sviktande produktionen och de usla produktionsvillkoren. Klimatförändringen och dess konsekvenser såsom ökenspridning, erosion, torka och bristen på rent sötvatten har gjort det svårare att producera mat. Utskottet menar att det är viktigt att kapaciteten att producera livsmedel stärks globalt. En faktor som inte heller får glömmas bort är att de utvecklade länderna får stöd för sin export och att detta påverkar handelspolitiken, stabiliteten på livsmedelsmarknaderna och den lokala produktionen negativt.

Utskottet poängterar att livsmedelsförsörjningen och rätten till mat måste ses som en fråga om mänskliga rättigheter. Om man vill förbättra livsmedelsförsörjningen gäller det att följa koherensprincipen och särskilt se till att det skapas bättre villkor för utvecklingsländernas egen matproduktion. Dessutom bör man med kritiska ögon bevaka de utvecklingspolitiska strategierna.

Det behövs nya redskap för att stabilisera prisutvecklingen på mat och dämpa spekulationerna kring handeln med livsmedel, understryker utskottet. Att hitta dessa redskap är en upp-

gift för bl.a. FAO. Ett av dem kunde vara säkerhetslager för livsmedel.

Insatserna för att bekämpa matkrisen och förbättra livsmedelsförsörjningen måste ges högsta prioritet i dagsläget, då finansmarknadskrisen, den ekonomiska krisen i världen och klimatförändringen kräver storskaliga åtgärder och investeringar av det internationella samfundet. Utskottet framhåller att matkrisen utgör ett direkt hot mot arbetet mot fattigdom och äventyrar också FN:s millenniemål.

Småbrukarna behöver få en starkare ställning, framhåller utskottet. Nya utvägar med långtgående konsekvenser måste hittas för att förbättra villkoren för småproduktion och lokala marknader. Att stödja fackanslutningen bland småbrukare, att främja rättvis handel, att förbättra infrastrukturen och att utveckla konkurrensförfattningarna och lagstiftningen överlag är exempel på sådana utvägar. Den privata sektorn, särskilt företagsamheten, i utvecklingsländerna måste stödjas som ett led i arbetet på att göra landsbygden mer livskraftig och diversifiera näringarna.

Utskottet poängterar att kvinnorna i utvecklingsländerna drabbas hårdast av de problem som matkrisen medför. Kvinnors och flickors sociala ställning måste stärkas bland annat genom att öka deras möjligheter till utbildning. Utbildning spelar också en viktig roll när det gäller att bromsa upp befolkningstillväxten.

Under den rådande ekonomiska krisen är det ytterst angeläget att biståndsländerna står fast vid sina hjälpåtaganden på det sätt som FN:s millenniemål förutsätter. Utskottets linje har hela tiden varit att Finland bör hålla fast vid det mål som EU lagt fast, dvs. 0,51 procent 2010 och 0,7 procent 2015. Utskottet ser med oro på att Finland håller på att missa målet 0,51 procent 2010. Enligt en preliminär kalkyl kommer anslagen för utvecklingssamarbete att ligga på 0,48 procent 2010 (UtUU 7/2008 rd).

Utskottet anser att den ODA-berättigade biståndsfinansieringen till jordbruk bör höjas. Därtill vore det bra att internationellt uppmuntra till privata investeringar för utveckling av den agrikulturella sektorn i utvecklingsländerna. Ut-

vecklingssamarbetet utfaller väl när utvecklingsländerna själva aktivt medverkar i det, eftersom det hjälper länderna att utvecklas på egna villkor. Det är viktigt att de lokala invånarna, parlamenten och aktörerna i det civila samhället får vara med om att utforma, genomföra och övervaka de nationella utvecklingsplanerna och budgetarna. Med tanke på den pågående ekonomiska krisen gäller det att vara extra noga med att utvecklingssamarbetet faktiskt genererar resultat.

Kravet på att EU:s gemensamma jordbrukspolitik ska ses över är helt berättigat, menar utskottet. EU bör bl.a. genom sin jordbrukspolitik dels stärka den globala livsmedelsförsörjningen, dels driva på att produktionen fortsätter inom EU.

Det finns en miljödimension i arbetet på att förbättra livsmedelsförsörjningen. Utskottet håller med miljöutskottet om att det råder konkurrens mellan produktionen av livsmedel och framställningen av biobränslen (MiUU 8/2006 rd) och poängterar att de omständigheter under vilka biomassa produceras i utvecklingsländerna måste vara acceptabla ur miljömässig och social synvinkel och att behöriga minimikrav måste tillämpas på produktionen av råvara för biobränslen, oavsett var produktionen sker. En av orsakerna till att det uppstår sociala och etiska problem är att det råder konkurrens mellan biobränsleframställningen eller palmoljeproduktionen och livsmedelsproduktionen. När skogen försvinner blir följderna katastrofala inte bara för naturens mångfald utan också för klimatet och miljoner människor.

Utskottet understryker att man under WTO:s Doharunda bör försöka nå ett resultat som förbättrar livsmedelsförsörjningen i världen och gör det möjligt för utvecklingsländerna att öka sin produktion av livsmedel. Det hjälper till att förbättra villkoren för jordbruksproduktionen i utvecklingsländerna om och när ett förhandlingsresultat uppnås under Doharundan och när de EPA-avtal som EU förhandlat fram med närapå 100 länder sätts i kraft. EPA-avtalen tillåter de fattigaste länderna att undandra en del av handeln från frihandeln, vilket är en viktig åtgärd

för att råda bot på de mest akuta bristerna i livsmedelsförsörjningen.

Handeln mellan utvecklingsländerna och ekonomisk integration är frågor med stor tyngd, menar utskottet. Handeln mellan utvecklingsländerna har ökat men är inte lika oreglerad som t.ex. exporten till EU. En ökad intern handel och ett gradvis slopande av handelshindren bör gälla som mål på medellång och lång sikt.

Utskottet förutsätter att statsrådet årligen rapporterar till utskottet om hur Finlands strategier för utvecklingspolitiken utfallit, inbegripet hur livsmedelsförsörjningen stärkts.

Delegationernas verksamhetsberättelser

OSSE:s parlamentariska församling

Vid OSSS:s plenarsession i juli 2007 valdes riksdagsledamot Kimmo Kiljunen till den parlamentariska församlingens vice president för tre år. I och med att Finland är ordförande för OSSE 2008 hörde vi till OSSE-trojkan 2007.

Bland de aktuella ämnen som den parlamentariska församlingen diskuterade kan nämnas läget i Vitryssland, Abhasien och Moldavien. De spända relationerna mellan Ryssland och Georgien återspeglades i respektive delegationers agerande under församlingen.

Valövervakningen, som kan sägas vara en av de bäst synliggjorda aktiviteterna i OSSE, gavs återigen hög prioritet. OSSE:s parlamentariska församling samarbetar i valövervakningen med OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR). I samband med det ryska duma- och presidentvalet stördes OSSE:s valövervakning av de stundtals spända relationerna mellan den parlamentariska församlingen och OSSE:s mellanstatliga organ. Några förändringar i situationen lär inte vara att vänta under 2008. Utskottet menar att det spända läget är allvarligt och beklagligt och efterlyser ett friktionsfritt samarbete mellan den parlamentariska församlingen och ODIHR.

Den potential som ligger i OSSE:s verksamhet är viktig, understryker utskottet. OSSE, som består av samtliga stater i Europa samt USA och

Kanada, är fortfarande den största organisationen som behandlar säkerhetspolitiska frågor.

Europarådets parlamentariska församling

På den parlamentariska församlingens agenda fanns under 2007 90 rapporter om läget i fråga om de mänskliga rättigheterna, om demokrati och om utvecklingen av lagstiftningen och förvaltningen inom olika verksamhetsområden. Människorätts- och demokratifrågorna gavs särskild prioritet under året. Enligt utskottets mening kommer Europarådet med värdefull, initierad information i sina rapporter som därför även lämpar sig för användning utanför Europarådet.

Också Europarådets parlamentariska församling diskuterade läget i Vitryssland. Europarådet har haft för avsikt att öppna ett informationskontor för demokrati- och människorättsfrågor i Minsk, men initiativet har fallit på värdlandets passivitet. Utskottet ser det som viktigt att det är uttryckligen Europarådet som sätter igång med att tränga igenom den vitryska regimen isoleringspolitik med fokus på demokrati- och människorättsdimensionen.

Finlands delegation valde 2007 Östersjön till prioritet för hela valperioden. Ett Östersjöinitiativ håller på att arbetas fram för 2009 års parlamentariska församling. Utskottet ger sitt fulla stöd åt Finlands delegation. Det är beklagligt att den Östersjöredogörelse som riksdagen förutsett inte gavs 2008.

Nordiska rådet

Det nordiska samarbetet kretsar just nu i hög grad kring bl.a. globaliseringen, slopandet av gränshinder, självstyrelseområdenas status och den gemensamma oron för Östersjön.

Det var globaliseringsprocessen som fick mest utrymme i verksamheten och det nordiska

samarbetet 2007. Nordiska rådet började diskutera globaliseringen redan 2006. Utskottet delar Finlands delegations åsikt att det är viktigt att man den vägen försöker höja Nordens internationella profil bl.a. i miljö-, energi- och innovationsfrågor. De nordiska länderna bör också medverka till att välfärden fördelas jämnt i världen. Utskottet understöder Nordiska rådets avsikt att sätta fokus på den parlamentariska dimensionen vid klimattoppmötet i Köpenhamn 2009 och tillåta det civila samhället och icke-statliga organisationer att delta i mötet.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att Nordiska rådet allt mer koncentrerar sig på yttre förbindelser. Nordiska rådet har en framträdande roll i arbetet för Östersjöns ekologiska rehabilitering, politiken för den nordliga dimensionen och närområdessamarbetet. Samarbetet med de baltiska staterna behöver intensifieras ytterligare, menar utskottet.

Utskottet är i likhet med Finlands delegation bekymrat över finskans ställning i Nordiska rådet. Översättningarna av nödvändiga dokument måste finnas att tillgå i tid för att de finländska representanterna ska ha möjlighet att på lika villkor delta i samarbetet.

Förslag till beslut

Utrikesutskottet föreslår att riksdagen godkänner ställningstagandet

att riksdagen inte har någonting att anmärka mot berättelserna, men förutsätter att statsrådet årligen kommer med en rapport om hur strategierna för utvecklingspolitiken utfallit, inbegripet hur livsmedelsförsörjningen stärkts.

UtUB 8/2008 rd — B 1/2008 rd, B 3/2008 rd, B 8/2008 rd

Helsingfors den 21 november 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pertti Salolainen /saml
vordf. Markku Laukkanen /cent
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Eero Heinäluoma /sd
Liisa Jaakonsaari /sd
Antti Kaikkonen /cent
Annika Lapintie /vänst

Elisabeth Naucélér /sv
Aila Paloniemi /cent
Pekka Ravi /saml
Ben Zyskowitz /saml
ers. Juha Korkeaoja /cent
Erkki Tuomioja /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd O-P Jalonen, utskottsråd
Minna Hulkkonen.